

**LIETUVOS KVALIFIKACIJŲ
SANDARA**

**EUROPOS MOKYMO SI VISA
GYVENIMĄ KVALIFIKACIJŲ
SANDARA**

**EUROPOS AUKŠTOJO MOKSLO
ERDVĖS KVALIFIKACIJŲ
SANDARA**

LIETUVOS KVALIFIKACIJŲ SANDARA
EUROPOS MOKYMO SI VISA GYVENIMĄ KVALIFIKACIJŲ SANDARA
EUROPOS AUKŠTOJO MOKSLO ERDVĖS KVALIFIKACIJŲ SANDARA

KVALIFIKACIJŲ IR PROFESINIO MOKYMO PLĖTROS CENTRAS

Geležinio Vilko g. 12, LT-01112 Vilnius
tel. / faks. 8 5 2 497 126
el. paštas info@kpmpc.lt
www.kpmpc.lt

Leidinyje panaudota medžiaga, sukaupta vykdant projektą Nr. EAC-2011-0514 „Nacionalinių kvalifikacijų koordinavimo punktų (NKP) veikla įgyvendinant Europos kvalifikacijų sandarą nacionaliniu lygiu“ (angl. *Activities of EQF National Coordination Points with a view to implement the EQF at national level*).

Projektas finansuojamas Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos biudžeto lėšomis.

Šis leidinys atspindi tik autorių požiūrį, todėl Komisija negali būti atsakinga už bet kokį jame pateikiamos informacijos naudojimą.

Džiaugiamės, galėdami pristatyti [Lietuvos kvalifikacijų sandarą ir jos susiejimo su Europos kvalifikacijų sandara bei Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandara nacionalinę ataskaitą](#).

Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centrui deleguota kvalifikacijų sistemos tvarkymo funkcija. Kvalifikacijų sistemos ašis – aštuonių lygių Lietuvos kvalifikacijų sandara. Lietuvos Respublikos Vyriausybė Lietuvos kvalifikacijų sandarą patvirtino 2010 metais. Tai labai svarbus žingsnis kuriant aiškią ir skaidrią kvalifikacijų sistemą, kuri būtų atvira visoms kvalifikacijoms ir kuri skatintų mokymosi visą gyvenimą principo įgyvendinimą ir mokymosi visą gyvenimą kultūrą. Mūsų ir mūsų partnerių, taip pat ir visų Lietuvos švietimo organizacijų laukia didžiulis darbas diegiant kvalifikacijų sandarą. Sieksime, kad ji prisidėtų prie mokymosi turinio kaitos ir jo dermės su šiuolaikinio pasaulio poreikiais ir būtų naudinga bei aktuali kiekvienam Lietuvos gyventojui. Sėkmingai veikianti kvalifikacijų sistema garantuos kitų Europos šalių pasitikėjimą mūsų švietimo sistema.

Kitu svarbiu postūmiu Lietuvos kvalifikacijų sistemos plėtrai tapo Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijos Europos Sąjungos valstybėms narėms susieti nacionalines kvalifikacijų sistemas su Europos kvalifikacijų sandara įgyvendinimas. Vykdamas šią rekomendaciją, Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras parengė Lietuvos kvalifikacijų sandaros susiejimo su Europos kvalifikacijų sandara bei Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandara nacionalinę ataskaitą.

Dėkojame mūsų partneriams, prisidėjusiems rengiant šią ataskaitą – Švietimo ir mokslo bei Ūkio ministerijoms, Studijų kokybės vertinimo centrui, Ugdymo plėtotės centrui, Lietuvos ir užsienio ekspertams, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijai ir jos organizuotų viešųjų konsultacijų regionuose dalyviams ir visiems kitiems teikusiems pasiūlymus ataskaitos turinio tobulinimui.

Tikimės, kad susipažinę su Lietuvos kvalifikacijų sandara, pasinaudosite jos suteikiamomis galimybėmis ir kviečiame dalyvauti kartu su mumis kvalifikacijų sistemos plėtros procese.

Su pagarba
Kvalifikacijų ir profesinio mokymo
plėtros centras

TURINYS

ĮVADAS	5
1. Kvalifikacijų sandarų esmė.....	8
2. Lietuvos kvalifikacijų sandara	10
3. Europos kvalifikacijų sandara	12
4. Nacionalinių ir Europos kvalifikacijų sandarų susiejimas	14
5. LTKS susiejimo su Europos kvalifikacijų sandara ir Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandara ataskaita	16
6. Kokia yra Lietuvos kvalifikacijų sandaros bei jos susiejimo su Europos kvalifikacijų sandara nauda?.....	18
7. Išsamieji LTKS kvalifikacijų lygių aprašai.....	20
8. Tolesni veiksmai įgyvendinant LTKS	29
9. Kas atsakingas už kvalifikacijų sistemos tvarkymą?.....	35
PRIEDAI	43
Lietuvos kvalifikacijų sandaros (LTKS) lygių aprašymai.....	44
Europos kvalifikacijų sandaros (EKS) lygių aprašymai	46
Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sąrangos (EAMEKS) pakopų aprašymai	48
Palyginkite Lietuvos ir kitų ES šalių kvalifikacijas	49

ĮVADAS

Valstybės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatose numatyta priemonė lanksčios ir atviros švietimo struktūros, sujungiančios bendrąjį ugdymą, profesinį mokymą, studijas, formalus ir neformalus mokymosi ir savišvietos formas į bendrą švietimo erdvę, sukūrimui (Žin., 2003, Nr. 71-3216). Siekiant įgyvendinti šią priemonę, sukurta Lietuvos kvalifikacijų sandara. Pirmasis nacionalinės kvalifikacijų sandaros projektas buvo parengtas ir paskelbtas 2007 metais. Lietuvos Respublikos Vyriausybė Lietuvos kvalifikacijų sandarą (LTKS) patvirtino 2010 metais (Žin., 2010, Nr. 56-2761), 2011 metais atsižvelgus į švietimo bendruomenės pastabas ir susiejimo su Europos kvalifikacijų sandara pirmuosius rezultatus, ji buvo pakoreguota (Žin., 2011, Nr. 107-5057).

Šioje knygoje rasite apibendrintą informaciją, kuri padės susipažinti su Lietuvos ir Europos kvalifikacijų sandaromis. Knygos atvartuose rasite du kompaktinius diskus. Viename iš jų:

- ◆ LTKS informacinį filmą, kurį kuriant dalyvavo studentai, taigi jis atspindi jauno žmogaus požiūrį į švietimo sistemą ir jai kylančius iššūkius;

kitame:

- ◆ LTKS susiejimo su Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandara ir Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandara ataskaitą lietuvių ir anglų kalbomis.

Šios ataskaitos paskirtis – parodyti Lietuvos ir kitų Europos valstybių gyventojams, kaip LTKS sietina su Europos kvalifikacijų sandara, taip pat parengti pagrindą Lietuvoje išduodamuose kvalifikacijos įgijimą liudijančiuose dokumentuose aiškiai nurodyti atitinkamą Europos kvalifikacijų sandaros lygį. Ataskaitoje pristatoma LTKS struktūra ir kvalifikacijų lygių aprašymai bei išsamieji visų lygių aprašai, LTKS lygių atitiktis Europos kvalifikacijų sandaros lygių aprašams ir Europos aukštojo mokslo erdvės

kvalifikacijų sandaros 1–3 studijų pakopų aprašams bei tolesni LTKS diegimo veiksmai, konkrečiais pavyzdžiais iliustruojama dabar teikiamų kvalifikacijų atitiktis LTKS. Ši informacija turėtų būti įdomi daugeliui.

Ataskaita atspindi Lietuvos kvalifikacijų sistemos būklę 2011 m. spalio mėn. Kad atlieptų šalies ekonominius ir socialinius poreikius, kvalifikacijų sistema nuolat kinta. Dabar, kai pradedama diegti Lietuvos kvalifikacijų sandara, šie pokyčiai bus itin spartūs. Todėl susiejimo ataskaitą teks nuolat atnaujinti. Tai numatoma padaryti 2013 m.

NESKUBĖK UŽVERSTI ŠIOS KNYGOS, NES jos tikslas – padėti visiems ir kiekvienam sužinoti kuo daugiau apie kvalifikacijas...

4 PRISIDĖK
prie LTKS siekių įgyvendinimo

3 ĮSIVERTINK
kokio lygio kvalifikaciją turi

2 SUVOK
jų esmę ir naudą

1 SUSIPAŽINK
su Lietuvos kvalifikacijų sandara (LTKS) ir
Europos kvalifikacijų sandara (EKS)

O SVARBIAUSIA – ĮGYTOS ŽINIOS PADĖS NEPASIKLYSTI ĮVAIRIŲ KVALIFIKACIJŲ LABIRINTUOSE!!!

1.

KVALIFIKACIJŲ SANDARŲ ESMĖ

Daugelis šalių šiuo metu kuria iš naujo arba peržiūri nacionalines kvalifikacijų sandaras. Kvalifikacijų sandarų kūrimas nėra nauja idėja. Daugumoje šalių, tarp jų ir Lietuvoje, buvo apibrėžti išsilavinimo lygiai visuose švietimo sektoriuose. Apibrėždami lygius švietimo sektoriai orientavosi į savo specifinius tikslus, todėl judėjimas iš vieno išsilavinimo lygio į kitą buvo gerai suderintas atskiro sektoriaus viduje, o pereinant iš vieno sektoriaus į kitą atsirasdavo sunkumų. Šiuolaikinės kvalifikacijų sandaros apima visus švietimo sektorius. Tuo tikslu buvo praplėsta kvalifikacijos samprata – suprantant ją ne tik kaip pasirengimą profesinei veiklai, bet kaip bet kurį mokymosi rezultatą, oficialiai įvertinus, kad jis atitinka nustatytus reikalavimus.

Kvalifikacijų sandaromis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas mokymuisi visą gyvenimą bei sudaryti galimybę įgyti kvalifikaciją įvairiais būdais (mokantis pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas, iš profesinės veiklos patirties ir mokantis savarankiškai).

Šiuolaikinių kvalifikacijų sandarų, taip pat ir Europos kvalifikacijų sandaros, išskirtinis bruožas – kvalifikacijų lygių aprašymas per mokymosi rezultatus (*learning outcomes*), kurie apibrėžiami kaip visuma to, ką besimokantysis žino, supranta ir geba padaryti baigęs mokymosi procesą. Dėl to šiose sandarose apibrėžiami mokymosi rezultatai, o ne įdėtos pastangos, tokios kaip mokymosi trukmė.

2.

LIETUVOS KVALIFIKACIJŲ SANDARA

Lietuvos kvalifikacijų sandara (LTKS) – Lietuvos Respublikoje nustatytų kvalifikacijų, grindžiamų asmens veiklai reikalingomis kompetencijomis, lygių sistema. Lietuvos Respublikos Vyriausybė LTKS aprašą patvirtino 2010 m.

Kokie jos pagrindiniai siekiai?

- ◆ Klasifikuoti Lietuvos Respublikoje nustatytas kvalifikacijas, atskirai nurodžius kvalifikacijas darbui ir / arba mokymuisi;
- ◆ sudaryti sąlygas derinti kvalifikacijas su šalies ūkio poreikiais, koordinuoti šalies ekonominę, socialinę ir užimtumo politiką;
- ◆ užtikrinti kvalifikacijų nustatymo, įgijimo, vertinimo ir pripažinimo procesų aiškumą ir prieinamumą;
- ◆ informuoti asmenis apie įvairiai profesinei veiklai reikalingų kvalifikacijų turinį, įgijimą, tobulinimą ir (ar) keitimą;
- ◆ sudaryti sąlygas palengvinti darbo jėgos mobilumą šalies ir tarptautiniu mastu;
- ◆ skatinti mokymąsi visą gyvenimą taikant visas formaliojo, neformaliojo ir savišvietos mokymo formas ir būdus, siekiant pereiti iš vieno kvalifikacijų lygio į kitą.

LTKS kvalifikacijos suskirstytos į 8 lygius nuo kvalifikacijų įgyjamų mokantis pagal profesinio mokymo ir (arba) bendrojo ugdymo programas (1–4 lygiai) iki kvalifikacijų įgyjamų studijuojant doktorantūroje (8 lygis). Kvalifikacijų lygiams apibrėžti taikomi veiklos sudėtingumo, veiklos savarankiškumo ir veiklos kintamumo kriterijai. Numatyta, kad visų lygių kvalifikacijas galima įgyti iš profesinės veiklos patirties ir mokantis savarankiškai.

Į kvalifikacijų sandarą patenka ne tik kvalifikacijos darbui, bet ir kvalifikacijos mokymuisi, kurių pagrindinė paskirtis yra parengti asmenį tolesniam mokymuisi. Tokių kvalifikacijų pavyzdžiai gali būti kvalifikacijos, įgyjamos baigus pagrindinio ugdymo arba vidurinio ugdymo programas.

Visų LTKS kvalifikacijų lygių aprašymai pateikti prieduose →

3.

EUROPOS KVALIFIKACIJŲ SANDARA

Europos kvalifikacijų sandaros (EKS) kūrimas prasidėjo 2004 m., šalims narėms, socialiniams partneriams ir kitoms interesų grupėms išreiškus pageidavimą naudoti bendrą atraminę sistemą kvalifikacijų skaidrumui padidinti. Po 2007 m. vykusių sėkmingų Europos Parlamento ir Tarybos derybų 2008 m. vasario mėnesį EKS buvo oficialiai patvirtinta.

EKS yra **bendra europinė kvalifikacijų lygių aprašų sistema**, padedanti susieti skirtingų šalių kvalifikacijų sistemas. Ji – tarsi susikalbėjimo priemonė, padedanti geriau suprasti kitose valstybėse teikiamas kvalifikacijas. EKS turi du pagrindinius tikslus:

- ◆ skatinti piliečių judumą tarp šalių;
- ◆ palengvinti mokymąsi visą gyvenimą.

EKS visą kvalifikacijų įvairovę išskaido į aštuonis lygius. Kadangi EKS siekiama skatinti mokymąsi visą gyvenimą, ji apima visus švietimo lygius, – bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ir aukštojo mokslo. Be to, į sandarą įtrauktos nuosekliojo ir tęstinio mokymosi sistemoje įgyjamos kvalifikacijos.

Aštuoni EKS lygiai aprašyti per mokymosi rezultatus (*learning outcomes*), kurie apibrėžiami kaip visuma to, ką besimokantysis žino, supranta ir geba padaryti baigęs mokymosi procesą. Dėl to EKS apibrėžiami mokymosi rezultatai, o ne įdėtos pastangos, tokios kaip mokymosi trukmė. Mokymosi rezultatai suskirstyti į tris grupes: žinias, gebėjimus ir kompetenciją.

Kas sieja EKS ir Bolonijos aukštojo mokslo procesą?

EKS yra visiškai suderinama su Bolonijos proceso metu sukurta Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandara (EAMEKS). EAMEKS pirmosios pakopos aprašas atitinka EKS 6 lygmens mokymosi rezultatus, antrosios pakopos aprašas – EKS 7 lygmens rezultatus, trečiosios pakopos aprašas – EKS 8 lygmens rezultatus. Tačiau EKS lygmenų aprašų formuluotės skiriasi nuo Bolonijos lygmenų aprašų, nes būdama *mokymosi visą gyvenimą* struktūra, EKS taip pat apima profesinį mokymą bei darbą, įskaitant aukščiausiuosius lygius.

Visų EKS lygių ir EAMEKS pakopų aprašymai pateikti prieduose →

4.

NACIONALINIŲ IR EUROPOS KVALIFIKACIJŲ SANDARŲ SUSIEJIMAS

Kas yra LTKS ir EKS susiejimas?

Įgyvendindami Rekomendaciją dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros kūrimo (2008), ES valstybės narės stengiasi susieti savo nacionalines kvalifikacijų sistemas su EKS.

Kada pradėtas LTKS ir EKS susiejimas?

LTKS ir EKS susiejimas buvo pradėtas 2010 m. 2011 m. LTKS susiejimo su EKS ir Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandara ataskaitos projektas pristatytas Lietuvos visuomenei ir EKS patarėjų grupei prie Europos Komisijos.

LTKS ir EKS susiejimu siekiama pademonstruoti Lietuvos ir kitų Europos valstybių žmonėms, kaip LTKS sietina su EKS ir padėti pasirengti Lietuvoje išduodamuose kvalifikacijos įgijimą paliudijančiuose dokumentuose aiškiai nurodyti atitinkamą EKS lygį. LTKS ir EKS susiejimo metodologija rėmėsi geriausios atitikties principu ir 10 EKS patarėjų grupės nustatytų susiejimo kriterijų.

Pagrindinė LTKS ir EKS susiejimo išvada

Remiantis LTKS ir EKS palyginimais, nustatyta, kad LTKS 8 lygmenys tiesiogiai atitinka EKS 8 lygmenis.

Kitų šalių kvalifikacijų sandarų ir EKS lygių atitikties lentelė pateikta prieduose →

5.

LTKS SUSIEJIMO SU EUROPOS KVALIFIKACIJŲ SANDARA IR EUROPOS AUKŠTOJO MOKSLO ERDVĖS KVALIFIKACIJŲ SANDARA ATASKAITA

Ataskaitos paskirtis – parodyti Lietuvos ir kitų Europos valstybių gyventojams, kaip Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta Lietuvos kvalifikacijų sandara (LTKS) sietina su Europos kvalifikacijų sandara, taip pat parengti pagrindą Lietuvoje išduodamuose kvalifikacijos įgijimą liudijančiuose dokumentuose aiškiai nurodyti atitinkamą Europos kvalifikacijų sandaros lygį.

Ataskaitą sudaro šeši skyriai:

- ◆ pirmajame skyriuje trumpai pristatoma EKS ir pagrindiniai Europos lygio įrankiai, skirti EKS tikslams įgyvendinti;
- ◆ antrajame skyriuje supažindinama su Lietuvos švietimo sistema ir joje teikiamomis kvalifikacijomis;
- ◆ trečiajame skyriuje aptartas LTKS kūrimo procesas, struktūra ir kvalifikacijų lygių aprašymo principai, be to, pateikiant konkrečių kvalifikacijų pavyzdžius, parodyta, kaip LTKS yra susieta su dabar Lietuvoje esančia kvalifikacijų sistema;
- ◆ ketvirtajame skyriuje apžvelgtas EKS bei LTKS susiejimo procesas ir parodyta, kaip Lietuvos kvalifikacijų sistema tenkina EKS patarėjų grupės suformuluotus 10 susiejimo kriterijų bei procedūrų, didžiausią dėmesį skiriant EKS ir LTKS lygių atitikčiai nustatyti;
- ◆ penktajame skyriuje parodyta, kaip LTKS 6–8 lygių aprašymai atitinka Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandaros 1–3 studijų pakopų aprašymus ir kaip Lietuvos aukštasis mokslas tenkina Bolonijos proceso darbo grupės nustatytus verifikavimo ir proceso kriterijus;
- ◆ šeštajame skyriuje pristatyti vykdant LTKS ir EKS susiejimą surengtų konsultacijų su suinteresuotosiomis šalimis rezultatai;
- ◆ septintajame skyriuje supažindinama su Lietuvos švietimo sistemos modernizavimo iniciatyvomis, kurias paskatino LTKS kūrimas ir įgyvendinimas bei LTKS susiejimo su EKS procesas.

6.

KOKIA YRA LIETUVOS KVALIFIKACIJŲ SANDAROS BEI JOS SUSIEJIMO SU EUROPOS KVALIFIKACIJŲ SANDARA NAUDA?

ŠVIETIMUI? VERSLUI? ASMENIUI? DARBDAVIUI?

- ◆ Palengvins kvalifikacijų įgijimo bei tobulinimo kelius ir galimybes;
- ◆ sudarys sąlygas mokymosi ir darbo jėgos judumui savo šalies ir tarptautiniu mastu;
- ◆ skatins mokymąsi visą gyvenimą, lanksčiai taikant visas formaliojo, neformaliojo ir savišvietos mokymosi formas ir būdus;
- ◆ palengvins visas ar dalies kvalifikacijos, individualaus ar neformaliojo mokymosi bei savišvietos pripažinimą;
- ◆ padidins kvalifikacijų, įgytų kitose šalyse, skaidrumą, geresnį darbo rinkos poreikių ir švietimo bei mokymo pasiūlos atitiktį;
- ◆ padės planuoti, kiek ir kokios kvalifikacijos darbuotojų reikia.

Tai, ką sužinosite šioje knygelėje, pravers ir **asmeniškai**:

- ◆ įsivertinant savo žinias ir gebėjimus pagal LTKS;
- ◆ nustatant savo išsilavinimo lygį;
- ◆ išsiaiškinant kokios neformaliai įgytos kompetencijos gali pripažintos;
- ◆ nusprendžiant, kokio lygio kvalifikaciją ateityje norėtumėte pasirinkti ir kokio sudėtingumo darbus norėtumėte dirbti...

7.

IŠSAMIEJI LTKS KVALIFIKACIJŲ LYGIŲ APRAŠAI

LTKS kvalifikacijų lygiai							
1	2	3	4	5	6	7	8
	Bendrasis ugdymas						
	Profesinis mokymas (programos jaunimui ir suaugusiesiems)						
				Aukštojo mokslo studijos			
	Profesinės veiklos patirtis ir mokymasis savarankiškai						

1 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla susideda iš vienos ar kelių paprastų veiksmų ar operacijų. Veikla yra siaurai specializuota. 	Taikyti elementarias bendrąsias žinias ir pagrindines (angl. <i>basic</i>) žinias, būdingas vykdomai veiklai.	Atlikti paprastus siaurai specializuotus veiksmus ar operacijas, panaudojant priemones, reikalingas konkrečioms veiklos užduotims atlikti.	Spręsti konkrečias ir elementarias problemas, išskylančias vykdant veiklos užduotis.
Veiklos savarankiškumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla yra nuolat prižiūrima, kai kuriais atvejais būtina intensyvi priežiūra, vadovavimas ir pagalba. Veikla atliekama vadovaujantis detaliomis instrukcijomis. 	Naudotis detaliose rašytinėse ir veiklą prižiūrinčio asmens žodžiu pateiktose instrukcijose esančia informacija.	Atlikti atsakingo asmens pavestas užduotis pagal pateiktas instrukcijas.	Priimti informaciją, susijusią su užduočių atlikimu ir išskylančių paprastų problemų sprendimu, gebėti teikti grįžtamąjį ryšį.
Veiklos kintamumas <ul style="list-style-type: none"> Veiklą sudarančios situacijos, veiksmai ir operacijos pastovūs ir nuolat kartojasi. Veiklos aplinkos pokyčiai neturi esminės įtakos atliekamiems veiksams ir operacijoms. 	Nekelia jokių reikalavimų pažintinėms kompetencijoms.	Nekelia jokių reikalavimų funkcinėms kompetencijoms.	Nekelia jokių reikalavimų bendrosioms kompetencijoms.

2 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla susideda iš veiksmų ir operacijų, skirtų paprastoms problemoms spręsti. Veikla yra siauros specializacijos. 	Taikyti pagrindines bendrąsias ir veiklai būdingas faktines žinias.	Atlikti paprastus veiksmus ir operacijas, panaudojant priemones, reikalingas konkrečioms veiklos užduotims vykdyti.	Spręsti paprastas veiklos problemas.
Veiklos savarankiškumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla yra prižiūrima. Veikla atliekama vadovaujantis pateikiamomis instrukcijomis. 	Naudotis rašytinėse ir veiklą prižiūrinčio asmens žodžiu pateiktose instrukcijose esančia informacija.	Atlikti paprastas veiklos užduotis pagal pateiktas instrukcijas.	Priimti informaciją, susijusią su užduočių atlikimu ir išylančių problemų sprendimu, gebėti teikti grįžtamąjį ryšį.
Veiklos kintamumas <ul style="list-style-type: none"> Veiklą sudarantys veiksmai ir operacijos yra pastovūs. Veiklos aplinkos pokyčiai neturi esminės įtakos atliekamiems veiksams ir operacijoms. 	Nekelia jokių reikalavimų pažintinėms kompetencijoms.	Nekelia jokių reikalavimų funkcinėms kompetencijoms.	Prisitaikyti prie pokyčių padedant veiklą prižiūrinčiam asmeniui.

2

3 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla susideda iš veiksmų ir operacijų siauroje veiklos srityje. Veikla apima kelis specializuotus uždavinius, kuriems reikia pritaikyti gerai žinomus ir išbandytus sprendimus. Veiklai atlikti naudojami būdai, medžiagos, priemonės gali būti įvairūs. 	Taikyti vykdomai veiklai būdingas žinias apie veiklos srities faktus, principus ir procesus.	Atlikti įvairius specializuotos veiklos veiksmus ir operacijas, pritaikant gerai žinomus ir išbandytus sprendimus, priemones ir įrankius.	Prisitaikyti prie konkrečios veiklos atlikimo būdų, medžiagų, priemonių įvairovės.
Veiklos savarankiškumas <ul style="list-style-type: none"> Savarankiškai, vadovaujantis aukštesnės kvalifikacijos asmeniui, sprendžiamos tam tikros veiklos užduotys. Veiklos priežiūra apsiriboja jos atlikimo kokybės kontrole. 	Naudotis pateiktomis užduotimis, planais, paprastomis duomenų sistemomis ir gaunama žodine informacija.	Savarankiškai spręsti įvairias veiklos užduotis ir, jei būtina, koreguoti veiklos rezultatus pagal jų vertinimo metu nurodomas pastabas bei reikalavimus.	Savarankiškai spręsti standartinės veiklos problemas. Planuoti savo veiklą pagal pateiktas užduotis, naudojantis aukštesnės kvalifikacijos asmens pagalba.
Veiklos kintamumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla ir jos aplinka gali kisti, tačiau pokyčiai yra paprasti ir prie jų lengva prisitaikyti. Veiklos ir aplinkos pokyčiai yra numatomi. 	Atnaujinti turimas veiklos srities žinias, prisitaikant prie numatomų veiklos aplinkos pokyčių.	Atnaujinti turimus gebėjimus, prisitaikant prie konkrečių numatomų veiklos aplinkos pokyčių.	Savarankiškai prisitaikyti prie paprastų veiklos ir jos aplinkos pokyčių.

3

4 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla susideda iš veiksmų ir operacijų keliose veiklos srityse. Veikla atliekama vykdant keletą ir daugiau specializuotų uždavinių, kurių galimi sprendimai ne visada išbandyti ir žinomi. Veikla gali apimti praktinių įgūdžių perdavimą žemesnės kvalifikacijos darbuotojams. 	Integruoti faktines ir teorines veiklos srities žinias su bendrojo ugdymo žiniomis.	Atlikti veiksmus ir operacijas keliose veiklos srityse, pritaikant įvairius, ne visuomet gerai žinomus ir išbandytus sprendimus, priemones ir įrankius.	Priimti vykdomos veiklos sprendimus, esant veiklos ir konteksto įvairovei. Perduoti patirtį ir gebėjimus žemesnės kvalifikacijos asmenims.
Veiklos savarankiškumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla atliekama savarankiškai, prisiimant atsakomybę už veiklos atlikimo procedūrų ir rezultatų kokybę. Veikla gali apimti žemesnės kvalifikacijos darbuotojų veiklos koordinavimą ir priežiūrą. 	Naudotis specializuotomis duomenų sistemomis, gaunama ir kritiškai įvertinama žodine informacija.	Savarankiškai spręsti veiklos uždavinius, pasirenkant veiklos atlikimo būdus, procedūras, medžiagas, priemones ir kontroliuojant veiklos atlikimo kokybę.	Planuoti ir organizuoti savo veiklą dirbant grupėje ir bendradarbiaujant su aukštesnės kvalifikacijos asmenimis.
Veiklos kintamumas <ul style="list-style-type: none"> Veiklos pokyčiai gali būti dažni ir susiję su būtinybe prisitaikyti. Veiklos pokyčiai yra susiję su veiklos konteksto kaita. 	Nuolat atnaujinti turimas veiklos srities ir bendrojo ugdymo žinias, jas papildant iš esamo veiklos žinių lauko ir veiklos sričių praktikos.	Įgyti naujų gebėjimų, reikalingų prisitaikant prie pakitusio veiklos konteksto.	Prisitaikyti prie dažnos uždavinių turinio ir konteksto kaitos.

4

5 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla pasižymi kompleksišku veiklos uždavinių derinimu skirtingose veiklos srityse. Veikla apima žemesnės kvalifikacijos darbuotojų vertinimą ir jų mokymą. 	Derinti skirtingų veiklos sričių žinias su bendrosiomis žiniomis.	Taikyti įvairias darbo priemones, įrankius ir metodus.	Spręsti skirtingo turinio problemas, esant jų konteksto įvairovei. Mokyti žemesnės kvalifikacijos asmenis.
Veiklos savarankiškumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla atliekama savarankiškai, jos priežiūra apsiriboja tik rezultatų įvertinimu. Veiklos uždavinius nustato aukštesnės kvalifikacijos asmuo, dažnai suteikdamas veiklos atlikėjui galimybių pasirinkti šių uždavinių sprendimo būdus ir priemones. Veiklai būdingas vadovavimas kitų asmenų veiklai. 	Taikyti plačias faktines ir teorines skirtingų veiklos sričių žinias, konsultuojantis su kolegomis ir aukštesnės kvalifikacijos specialistais, savarankiškai naudojantis įvairiais informacijos šaltiniais.	Savarankiškai planuoti savo ir žemesnės kvalifikacijos darbuotojų veiklą. Savarankiškai pasirinkti uždavinių, kuriuos nustato aukštesnės kvalifikacijos asmenys, sprendimų būdus ir priemones.	Planuoti ir organizuoti savo bei žemesnės kvalifikacijos asmenų veiklą, prižiūrėti veiklos atlikimą, gebėti tikrinti veiklos atlikimo kokybę.
Veiklos kintamumas <ul style="list-style-type: none"> Veiklos technologiniai ir organizaciniai reikalavimai ir jos aplinka nuolat kinta, pokyčiai dažnai yra nenuspėjami ir gali būti susiję su naujomis veiklos sritimis. 	Sistemiškai atnaujinti turimas žinias, įgyjant naujų, reikalingų prisitaikyti prie nuolatinių ir dažnai nenuspėjamų pokyčių keliose skirtingose veiklos srityse.	Įvaldyti naujus skirtingoms veiklos sritims priklausančių uždavinių sprendimo būdus, priemones, įrankius, reikalingus prisitaikyti prie nuolatinių ir dažnai nenuspėjamų pokyčių.	Priimti grupės lygmens sprendimus, nenuspėjami kintant aplinkos sąlygoms. Inicijuoti ir organizuoti savo ir žemesnės kvalifikacijos asmenų nuolatinio mokymosi procesą. Motyvuoti save ir kitus asmenis tobulėti pasirinktoje veiklos srityje.

5

6 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla yra sudėtinga, pasižyminti uždavinių ir jų turinio įvairove. Vykdam užduotis naudojamos įvairios priemonės, metodai. Veiklos uždaviniai gali apimti įvairias profesinės veiklos sritis. 	Integruoti plačias teorines žinias, pagrįstas fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais arba būtiną naujovėms įdiegti, su praktinėmis žiniomis, sprendžiant įvairių sričių veiklos uždavinius.	Sistemiškai taikyti ir valdyti kompleksines veiklos atlikimo metodus, priemones, veiksmai atlikti reikalingą informaciją.	Bendrauti su atitinkamos profesinės srities specialistais, kritiškai vertinant atliktą veiklą ir pristatant jos rezultatus.
Veiklos savarankiškumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla atliekama savarankiškai, pasirenkant uždavinių atlikimo būdus. Atliekant veiklą reikia gebėti organizuoti atitinkamų žmonių darbą iškeltiems uždaviniams atlikti. 	Savarankiškai analizuoti, lyginti ir kaupti pasirinktai profesinės veiklos sričiai svarbių fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatus bei duomenis apie veiklos srityje atsiradusias naujoves.	Planuoti sudėtingą veiklą, atsižvelgiant į numatytus tikslus. Analizuoti veiklos rezultatus, panaudojant juos veiksmai koreguoti ir prisimant atsakomybę už veiklos rezultatų kokybę. Vykdyti įvairių projektinę veiklą.	Perteikti informaciją, idėjas ir sprendimus specialistams ir ne specialistams.
Veiklos kintamumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla nuolat kinta – šią kaitą lemia žinių ir technologijų konkrečioje profesinėje srityje pažanga. Didelė dalis veiklos pokyčių yra nenuspėjami. 	Sistemiškai gilinti ir plėsti profesinės srities žinias.	Taikyti naujus veiklos atlikimo, analizės, valdymo ir koregavimo įrankius bei priemones atsižvelgiant į veiklos kaitą.	Nuosekliai ir sistemingai mokytis, atsižvelgiant į veiklos rezultatus ir įvertinant nuolatinių veiklos pokyčių keliamus reikalavimus.

6

7 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla yra sudėtinga, susidedanti iš įvairių tarpusavyje susijusių uždavinių. Veiklos uždaviniai gali apimti keletą giminiškų profesinės veiklos sričių. 	Ekspertiškai vertinti ir kūrybiškai taikyti naujausias teorines profesinės veiklos ir studijų sričių žinias, pagrįstas fundamentinių tyrimų rezultatais.	Koordinuoti ir įgyvendinti įvairius taikomųjų tyrimų, naujovių diegimo ir darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo projektus. Nustatyti veiklos atlikimo kokybės standartus.	Priimti kompleksinius ir sistemingus veiklos tobulinimo sprendimus, pagrįstus ekspertiniu įvairių veiklos sričių išmanymu ir patirtimi. Bendradarbiauti su profesinės srities specialistais ir kitų sričių ekspertais, kritiškai vertinant atliktą veiklą ir pristatant jos rezultatus.
Veiklos atlikimo savarankiškumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla atliekama savarankiškai nustatant atitinkamos veiklos srities uždavinius. Veikla apima vadovavimą kitų darbuotojų veiklai. Veikla susijusi su sprendimų, orientuotų į veiklos tobulinimą ir gerinimą, priėmimu. 	Atrasti naujus faktus atliekant taikomuosius profesinės veiklos ir (ar) studijų srities tyrimus.	Savarankiškai atlikti taikomojo pobūdžio tyrimus. Teikti konsultacijas veiklos srityje.	Kūrybiškai vadovauti įvairias kvalifikacijas ir profesijas turinčių asmenų veiklai, dalijantis savo patirtimi ir ekspertinėmis žiniomis. Planuoti savo kvalifikacijos tobulinimą.
Veiklos kintamumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla ir jos aplinka sparčiai kinta, veikiama žinių ir technologijų įvairiose profesinės veiklos srityse pažangos. Veiklą sudaro nuolat kintantys uždavinių deriniai. Galimi neprognozuojami veiklos aplinkos pokyčiai. 	Kūrybiškai gilinti ir plėsti profesinės srities žinias mokantis savarankiškai ir vykdam taikomuosius tyrimus.	Tobulinti ir pritaikyti įvairias priemones bei įrankius, reikalingus taikomiesiems tyrimams, studijoms, kultūrinei ir meninei veiklai vykdyti arba naujovėms diegti.	Priimti inovatyvius sprendimus, paremtus atliktų tyrimų rezultatais, įvertinant alternatyvius sprendimo variantus ir galimas socialines bei etines veiklos pasekmes.

7

8 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla yra sudėtinga, jai būdingas naujų žinių ir naujų kūrinių kūrimas. Veikla pasižymi plačia uždavinių įvairove ir jų turinio kompleksiskumu. Veiklos uždavinių pobūdis dažnai strateginis. 	Taikyti naujausias fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais pagrįstas žinias naujų žinių, idėjų, veiklos atlikimo būdams, metodikoms, procesams ir technologijoms kurti.	Kurti, sintetinti ir vertinti naujas sudėtingas idėjas, metodus, procesus ir įrankius, sprendžiant strateginės reikšmės mokslo, meno ir visuomeninės raidos bei plėtros, profesinės veiklos arba kultūrinės ir meninės kūrybos uždavinius.	Bendrauti su kolegomis, mokslinė bendruomene ir plačiąja visuomene, perteikiant savo ekspertinės srities naujoves ir tolesnės plėtros perspektyvas. Priimti visuomeninės reikšmės strateginius sprendimus.
Veiklos atlikimo savarankiškumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla atliekama strategiškai ją planuojant, dažnai prisiimant atsakomybę už kitų darbuotojų veiklos rezultatus ir jos kokybę. Veikla susijusi su strategiškai svarbių sprendimų priėmimu. Veikla apima atitinkamos profesinės srities specialistų mokymą ir konsultavimą. 	Atrasti naujų žinių įvairiose veiklos srityse, remiantis vykdomų fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų rezultatais.	Savarankiškai planuoti, įgyvendinti ir koordinuoti fundamentaliuosius ir taikomuosius mokslinius tyrimus arba kultūrinės ir meninės kūrybos projektus. Perteikti naujausias žinias įvairių sričių specialistams ir ekspertams.	Projektuoti ir kurti ilgalaikę savo ir ekspertų komandos profesinio tobulėjimo perspektyvą.
Veiklos kintamumas <ul style="list-style-type: none"> Veikla nuolat ir sparčiai kinta. Veiklos aplinka nenuspėjama (sunkiai prognozuojama). 	Nuolat domėtis naujausiais fundamentiniais ir taikomaisiais moksliniais tyrimais bei jų sukuriamomis žiniomis.	Inicijuoti ir projektuoti originalias mokslinių tyrimų, studijų, kultūrinės ir meninės kūrybos, naujovių kūrimo priemones, įrankius ir procesus.	Būti atviram naujovėms, ugdyti (-s) teigiamas nuostatas dėl organizacijos ir visuomenės plėtros. Imtis atsakomybės už savo ir savo komandos kolegų atliekamos veiklos bei jos rezultatų moralines, socialines, ekonomines, ekologines ir kt. pasekmes.

8.

TOLESNI VEIKSMAI ĮGYVENDINANT LTKS

Perėjimas prie mokymosi rezultatais grindžiamų kvalifikacijų

Vienas iš svarbiausių LTKS kūrimo pasiekimų yra perėjimas prie mokymosi rezultatais grindžiamų kvalifikacijų visuose švietimo sektoriuose. Iki tol nuosekliai tai buvo įgyvendinta tik profesinio mokymo sektoriuje.

Bendrajame ugdyme daugiau buvo orientuojamasi į detalų atskirų dalykų turinio aprašymą. Naujas požiūris į mokymosi rezultatų formulavimą bendrosiose programose išdėstytas 2007 m. švietimo ir mokslo ministro patvirtintoje „Bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, vertinimo, atnaujinimo ir diegimo strategijoje“. Šiuo metu yra dirbama formuluojant mokymosi rezultatus pagrindiniam (10 klasių, 2 LTKS lygis) ir viduriniam (12 klasių, 4 LTKS lygis) išsilavinimui įgyti ir vyksta diskusijos, kad bendrosiose programose numatytus pasiekimų lygmenis po 6, 8, 10 ir 12 mokymosi metų būtų tikslinga ateityje susieti atitinkamai su 1, 2, 3 ir 4 LTKS lygiais.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas įpareigoja aukštąsias mokyklas teikiamas aukštojo mokslo kvalifikacijas derinti su LTKS, o Mokslo ir studijų įstatymas (2009) nustato, kad studijų programos turi būti orientuotos į studijų rezultatus. Siekiant užtikrinti rengiamų programų atitiktį LTKS ir garantuoti perėjimo prie studijų rezultatų kokybę, yra rengiami nacionalinio lygmens Studijų kryptių aprašai. Jie rengiami vadovaujantis švietimo ir mokslo ministro patvirtintomis Studijų krypties arba kryptių grupės aprašo rengimo rekomendacijomis (2011). Per artimiausius trejus metus numatoma parengti visų studijų kryptių ir kryptių grupių aprašus. Be to, aukštosios mokyklos, vykdydamos nacionalinį projektą „Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistemos (ECTS) nacionalinės koncepcijos parengimas: kreditų harmonizavimas ir mokymosi pasiekimais grindžiamų studijų programų metodikos kūrimas bei diegimas“ (toliau – ECTS projektas), parengė metodines rekomendacijas studijų programų rengėjams.

Pirmuoju žingsniu rekomenduojama atlikti profesinės veiklos lauko tyrimą, kurio tikslas yra apibrėžti dalykines ir bendrąsias kompetencijas, reikalingas atitinkamos srities specialistams jų profesinei veiklai tinkamai atlikti. Taip pat yra parengtos išsamios metodinės rekomendacijos programoms atnaujinančioms darbo grupėms – „Studijų programų atnaujinimas: kompetencijų plėtotės ir studijų siekinių vertinimo metodika“.

Kvalifikacijų įgijimo lankstumas

Siekiant padidinti mokymosi lankstumą, visuose švietimo sektoriuose pradeda diegti modulinis mokymas. Bendrajame ugdyme šiuo metu bandoma lietuvių kalbos, matematikos, istorijos, biologijos, chemijos ir fizikos dalykus suskaidyti į modulius, kad 14–19 metų mokiniams būtų padidintos mokymosi kryptių pasirinkimo galimybės.

Profesinio mokymo sektoriuje jau prieš keletą metų pradėti bandymai atskirų kvalifikacijų mokymosi rezultatus sugrupuoti į vienetus ir ugdymo turinį suskaidyti į savarankiškus modulius. Švietimo ir mokslo ministro patvirtintame Formaliojo profesinio mokymo programų rengimo ir įteisinimo tvarkos apraše (2010) numatyta, kad naujai rengiamos programos privalo būti modulinės, o veikiančios programos turi būti nuosekliai atnaujinamos, pertvarkant jas į modulinės. Tuo siekiama sudaryti palankias sąlygas kreditams kaupti ir barjerams tarp pirminio ir tęstinio mokymosi sumažinti. Šiuo metu baigiama pasirengti modulinio mokymo diegimo profesinio mokymo sistemoje procesui.

Švietimo ir mokslo ministro patvirtintame Laipsnį suteikiančių pirmos pakopos ir vientisųjų studijų programų bendrųjų reikalavimų apraše (2010) taip pat įvedama modulio sąvoka, tačiau laikomasi nuostatos, kad studijų programų sandara gali būti ir dalykinė. Abiem atvejais reikalaujama sudaryti įgytų kreditų kaupimo galimybę, t. y. studijų rezultatai ir jų pasiekimo įvertinimas turi būti numatytas kiekvienam moduliui ar dalykui atskirai.

Mokymosi rezultatų įvertinimo kokybės užtikrinimas

Lietuvoje esanti bendrojo ugdymo sistemoje pasiektų mokymosi rezultatų įvertinimo sistema daugiau orientuota į dalykinių, o ne į bendrųjų kompetencijų vertinimą. Šiuo metu yra kuriama nauja vertinimo sistema, kuri leistų kartu įvertinti ne tik dalykines, bet ir bendrąsias kompetencijas. Ją numatoma pradėti taikyti nuo 2013 m. Taip pat rengiamasi brandos darbui, kuris bus vienas iš mokinio, baigusio vidurinio ugdymo programą, bendrųjų ir dalykinių kompetencijų vertinimo įrankių.

Pagal Profesinio mokymo įstatymą kvalifikacijai įgyti reikalingas kompetencijas nustato profesinis standartas, o įgytų kompetencijų įvertinimą atlieka tam tikslui akredituotos kompetencijas vertinančios institucijos. Iki šiol šias funkcijas vykdė Prekybos, pramonės ir amatų bei Žemės ūkio rūmai. Šiuo metu pagal Vyriausybės patvirtintą akreditacijos tvarką parenkant kompetencijas vertinančias institucijas siekiama padidinti jų įvairovę. Toks mokymosi rezultatų įvertinimo organizavimas sudaro palankias sąlygas neformaliai, savišvietos būdu ar dirbant įgytoms kompetencijoms pripažinti. Taip pat vykdomos veiklos, kurios padėtų gerinti profesinio mokymo teikėjų veiklos kokybę. Pirma, visi profesinio mokymo teikėjai, valstybiniai ir privatūs, buvo pakviesti kurti vidines kokybės užtikrinimo sistemas ir gavo tam paramą. Pagal pasirašytas sutartis darbai turi būti užbaigti 2013 m. Drauge yra pradedamas išorinis profesinio mokymo programų vertinimas, kurio metu bus analizuojama visų tam tikram švietimo posričiui priklausančių programų įgyvendinimo kokybė.

Aukštosios mokyklos jau yra įsidiegusios vidines kokybės užtikrinimo sistemas ir ieško būdų, kaip jas panaudoti, siekiant užtikrinti kokybišką studijų rezultatų vertinimą. Tuo tikslu vykdant nacionalinį ECTS projektą buvo parengtos Kompetencijų plėtotės ir studijų siekinių vertinimo metodikos integravimo į vidinę kokybės užtikrinimo sistemą rekomendacijos.

Suinteresuotųjų šalių įtraukimas

Efektyvi kvalifikacijų sistemos plėtotė galima tik esant glaudžiam švietimo sistemos atstovų bendradarbiavimui su socialiniais partneriais ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis. Tuo tikslu prie Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro (KPMPC), vadovaujantis atitinkamu Vyriausybės nutarimu, yra įsteigta profesinių komitetų sistema, susidedanti iš Centrinio profesinio komiteto ir Sektorinių profesinių komitetų (SPK). Centrinis profesinis komitetas buvo įsteigtas 2010 m.

2012 m. įsteigti ir pradeda savo veiklą 17 SPK. Atskirą SPK sudaro devyni ar daugiau narių, atstovaujančių darbdaviams, darbuotojams ir švietimo teikėjams. Pagrindinė SPK funkcija yra patarti KPMPC dėl sektoriaus kvalifikacijų ir joms įgyti reikalingų kompetencijų, nustatyti prioritetus profesiniams standartams, kuriuose bus įvardijami įvairių lygių duotajam sektoriui reikalingų kvalifikacijų reikalavimai, rengti ir pritarti parengtiems standartams. SPK pritarus, profesinius standartus bendru nutarimu tvirtina švietimo ir mokslo bei ūkio ministrai. Be to, SPK vertina, ar parengtos programos atitinka standartuose nustatytus reikalavimus.

9.

KAS ATSAKINGAS UŽ KVALIFIKACIJŲ SISTEMOS TVARKYMĄ?

Atsakomybė už kvalifikacijų sistemos tvarkymą deleguota Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centrai. Tačiau šiame procese dalyvauja ir kitos nacionalinio lygio institucijos.

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA –

vienas iš pagrindinių tikslų: formuoti valstybės politiką formaliojo švietimo (pradinio ugdymo, pagrindinio ugdymo, vidurinio ugdymo, profesinio mokymo, aukštojo mokslo studijų) ir kvalifikacijų sistemos srityje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą.

Daugiau informacijos <http://www.smm.lt>.

KVALIFIKACIJŲ IR PROFESINIO MOKYMO PLĖTROS CENTRAS (KPMPC) –

tvarko Lietuvos kvalifikacijų sistemą; gerina profesinio mokymo kokybę; didina profesinio mokymo patrauklumą; stiprina profesinio rengimo dalyvių bendradarbiavimą; atlieka: Nacionalinio profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinio punkto (*Quality Assurance National Reference Point for Vocational Education and Training*); Nacionalinio kvalifikacijų koordinavimo punkto (*National Coordination Point*) ir Europos profesinio mokymo plėtotės centro (*CEDEFOP*) informacijos ir žinių tinklo *ReferNet* koordinatoriaus funkcijas Lietuvoje, dalyvaudamas atitinkamų tarptautinių tinklų veikloje.

Daugiau informacijos <http://www.kpmpc.lt>.

ŪKIO MINISTERIJA

Ūkio ministerija dalyvauja formuojant žmogiškųjų išteklių plėtros politiką ir yra atsakinga už jos vykdymą. Dirbant žmogiškųjų išteklių politikos srityje siekiama:

- ◆ Sukurti žmogiškųjų išteklių paklausos darbo rinkoje vidutinės trukmės prognozavimo sistemą, kuri sudarys galimybes identifikuoti pagrindinius darbo jėgos pasiūlos ir paklausos neatitikimo darbo rinkoje aspektus bei prognozuoti darbo rinkos poreikius pagal sektorius, išsilavinimo lygius ir Lietuvos profesijų klasifikatoriaus grupes.
- ◆ Parengti nuolat veikiančią žmogiškųjų išteklių kvalifikacijos tobulinimo rėmimo schemą, prieinamą smulkaus ir ypač smulkaus verslo įmonėms bei fiziniams asmenims.
- ◆ Sukurti žmogiškųjų išteklių kvalifikacijų sąsają su darbo vieta stebėsenos sistemą, panaudojant esamas duomenų bazines, sudarančią galimybę stebėti bei vertinti švietimo rezultatus pagal objektyvius duomenis.
- ◆ Aktyviai panaudoti žmogiškųjų išteklių prognostinių tyrimų duomenis, vykdamant profesinį orientavimą.
- ◆ Koordinuoti reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimą.
- ◆ Tvarkyti Lietuvos profesijų klasifikatorių, pagrindinį instrumentą duomenims apie profesijas grupuoti, įgalinantį apžvelgti bei analizuoti Lietuvos darbo rinką ir palyginti gautus duomenis tarptautiniu mastu.

Daugiau informacijos <http://www.ukmin.lt>.

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS (SKVC) –

nuo 1995 m. veikianti valstybės biudžetinė įstaiga, įgyvendinanti aukštojo mokslo kokybės ir laisvo asmenų judėjimo politiką. SKVC vertina ir akredituoja studijų programas, atlieka aukštųjų mokyklų veiklos vertinimus bei vykdo akademinį užsienyje įgytų kvalifikacijų pripažinimą.

Organizuodamas ekspertinius vykdomybės studijų programų ir institucinius aukštųjų mokyklų veiklos vertinimus bei viešindamas vertinimų išvadas, SKVC siekia prisidėti prie aukštojo mokslo kokybės Lietuvoje gerinimo. Tokių vertinimų tikslas – teikti aukštosios mokyklos rekomendacijas, kaip gerinti studijų programų kokybę ar pačios aukštosios mokyklos veiklą.

SKVC atlieka užsienyje baigto viduriniojo ir aukštojo mokslo kvalifikacijų akademinį pripažinimą Lietuvoje taip kurdamas laisvam asmenų judėjimui palankias sąlygas.

SKVC veikia kaip įgaliotas Europos nacionalinių informacijos centrų tinklo (ENIC) ir Nacionalinio akademinio pripažinimo informacijos centrų tinklo (NARIC) centras ir teikia informaciją apie Lietuvos ir užsienio šalių švietimo sistemas, kvalifikacijų akademinį ir profesinį pripažinimą Lietuvoje ir užsienyje.

SKVC yra INQAAHE (angl. *International Network for Quality Assurance Agencies in Higher Education*) tinklo pilnateisis narys, ENQA (angl. *European Association for Quality Assurance in Higher Education*) narys-kandidatas, CEENQA (angl. *Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education*) pilnateisis narys.

Daugiau informacijos <http://www.skvc.lt>.

UGDYMO PLĖTOTĖS CENTRAS (UPC) –

švietimo pagalbą mokiniui, mokytojui, mokyklai teikianti valstybinė švietimo įstaiga.

UPC veiklos uždaviniai:

- ◆ formuoti visuomenės poreikius atitinkantį bendrojo ir suaugusiųjų tęstinio ugdymo turinį;
- ◆ inicijuoti, kurti, diegti bendrojo ir suaugusiųjų tęstinio ugdymo inovacijas;
- ◆ inicijuoti ir vykdyti bendrojo ir suaugusiųjų tęstinio ugdymo kokybės užtikrinimo veiklas.

Ugdymo plėtotės centras tęsia reorganizuotų įstaigų darbus Lietuvos švietimo bendruomenėje, yra atsakingas už labai svarbias švietimo pagalbos mokytojui, mokyklai sritis, plėtoja bendrojo ugdymo, pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programas, įgyvendina suaugusiųjų tęstinio ugdymo veiklas, atlieka vadovėlių ir mokymo priemonių vertinimą, vykdo svarbius ES struktūrinės paramos projektus, bendradarbiauja su dalykų mokytojų asociacijomis ir kitais socialiniais partneriais.

Daugiau informacijos <http://www.upc.smm.lt>.

CENTRINIS PROFESINIS KOMITETAS (CPK) –

kolegiali, bendradarbiavimo pagrindu veikianti patariamoji institucija, koordinuojanti strateginius kvalifikacijų sistemos formavimo klausimus.

CPK pagrindinės funkcijos yra šios:

- ◆ inicijuoja teisės aktų, reikalingų kvalifikacijų sistemai formuoti ir palaikyti, projektų rengimą;
- ◆ inicijuoja Lietuvos kvalifikacijų sandaros atnaujinimą; nustato prioritetinius sektorius kvalifikacijų sistemai formuoti;
- ◆ svarsto ir siūlo sprendimus dėl ginčytinų kvalifikacijų sistemos formavimo klausimų;
- ◆ pataria Kvalifikacijų tvarkymo institucijai, kurios funkcijas vykdo KPMPC, kvalifikacijų ir ūkio poreikio atitikties užtikrinimo, kompetencijas vertinančių institucijų akreditacijos, nacionalinių kvalifikacijų susiejimo su EKS ir kitais klausimais.

CPK sudaro 18 narių. Po vieną atstovą deleguoja Švietimo ir mokslo, Ūkio bei Žemės ūkio ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacija, taip pat KPMPC ir SKVC; tris narius deleguoja nacionalinės švietimo savivaldos institucijos – po vieną Lietuvos universitetų rektorių konferencija, Lietuvos kolegijų direktorių konferencija ir Lietuvos profesinių mokyklų direktorių asociacija; devynis narius deleguoja socialiniai partneriai – keturis darbdavius atstovaujančios institucijos, du verslo savivaldos institucijos, tris profesinės sąjungos.

Daugiau informacijos <http://www.kpmc.lt>.

SEKTORINIAI PROFESINIAI KOMITETAI (SPK) –

kolegiali, bendradarbiavimo pagrindu sudaryta patariamoji institucija, koordinuojanti kvalifikacijų klausimus konkrečiame ūkio sektoriuje.

Sektorinis profesinis komitetas atlieka šias funkcijas:

- ◆ kartu su KPMPC užtikrina kvalifikacijų atitiktį konkrečiaus sektoriaus poreikiams;
- ◆ pataria KPMPC dėl sektoriaus kvalifikacijų ir joms įgyti reikalingų kompetencijų;
- ◆ nustato prioritetus profesiniams standartams sektoriuje rengti;
- ◆ teikia siūlymus KPMPC dėl profesinių standartų rengimo;
- ◆ pritaria profesiniam standartui ar profesinio rengimo standartui;
- ◆ pritaria atitinkamo sektoriaus formaliojo profesinio mokymo programų, skirtų kvalifikacijai įgyti, rengimui;
- ◆ vertina programos atitiktį profesiniame standarte ar profesinio rengimo standarte nustatytiems reikalavimams;
- ◆ pataria KPMPC dėl profesijos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo.

Atskirą SPK sudaro devyni ar daugiau narių, atstovaujančių darbdaviams, darbuotojams ir švietimo teikėjams. 2012 m. įsteigti ir pradeda savo veiklą 17 SPK.

Daugiau informacijos <http://www.kpmc.lt>.

PRIEDAI

LIETUVOS KVALIFIKACIJŲ SANDAROS (LTKS) LYGIŲ APRAŠYMAI

	Kvalifikacijų lygio aprašymas
1 lygis	Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš vieno ar kelių paprastų specializuotų veiksmų ar operacijų. Atliekant veiklą gebama pritaikyti pagrindines žinias, būdingas vykdomai veiklai. Veiklos aplinka yra aiški, veikla atliekama pagal detalias instrukcijas, kai kuriais atvejais būtina intensyvi priežiūra, vadovavimas ir pagalba. Veiklą sudarančios situacijos, veiksmai ir operacijos pastovūs ir nuolat kartojasi.
2 lygis	Kvalifikacija skirta veiklai, kurią sudaro veiksmai ir operacijos, skirti paprastoms problemoms spręsti. Atliekant veiklą gebama pritaikyti pagrindines veiklai būdingas faktines žinias. Veiklai atlikti reikalinga priežiūra, vadovavimas ir pagalba. Veiklą sudarantys veiksmai ir operacijos yra pastovūs.
3 lygis	Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš veiksmų ir operacijų siaurose veiklos srityse. Veikla gali apimti kelis ir daugiau specializuotų veiklos uždavinių, kuriems reikia pritaikyti gerai žinomas ir išbandytus sprendimus. Atliekant veiklą gebama pritaikyti būdingas vykdomai veiklai žinias apie veiklos srities faktus, principus ir procesus. Veikla atliekama savarankiškai, vadovaujant aukštesnės kvalifikacijos darbuotojui ir esant išorinei atlikimo kokybės kontrolei. Veiklos aplinka gali reikalauti gebėjimo prisitaikyti prie paprastų konteksto pokyčių.
4 lygis	Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš veiksmų ir operacijų palyginti plačiose veiklos srityse. Veikla atliekama vykdant keletą ir daugiau specializuotų veiklos uždavinių, kurių galimi sprendimai ne visada išbandyti ir žinomi. Atliekant veiklą gebama pritaikyti faktines ir teorines žinias, būdingas plačiam kontekstui, susijusiam su veiklos sritimi. Veikla atliekama savarankiškai, prisiimant atsakomybę už veiklos atlikimo procedūrų ir rezultatų kokybę. Įgijus patirties, kvalifikacija leidžia perduoti praktinius veiklos įgūdžius žemesnės kvalifikacijos darbuotojams ir prižiūrėti jų veiklą. Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie pokyčių, lemiamų veiklos konteksto kaitos, kuri dažniausiai nuspėjama.
5 lygis	Kvalifikacija skirta veiklai, pasižyminčiai kompleksišku veiklos uždavinių derinimu skirtingose veiklos srityse. Veikla apima žemesnės kvalifikacijos darbuotojų kompetencijų vertinimą ir mokymą. Veikla reikalauja derinti išsamias veiklos srities žinias su bendrosiomis žiniomis, sprendžiant įvairias specializuotas veiklos užduotis keliose skirtingose veiklos srityse. Darbuotojas atlieka veiklą savarankiškai, jos priežiūra apsiriboja tik rezultatų įvertinimu. Veiklos uždavinius nustato aukštesnės kvalifikacijos darbuotojas, dažnai suteikdamas veiklos atlikėjui galimybes pasirinkti šių uždavinių sprendimo būdus ir priemones. Darbuotojas vadovauja žemesnės kvalifikacijos darbuotojų veiklai, planuoja ir skirsto veiklos užduotis, prižiūri veiklos atlikimą, konsultuoja ir tikrina veiklos atlikimo kokybę. Veiklos technologiniai ir organizaciniai reikalavimai ir jos aplinka nuolat kinta, pokyčiai dažnai nenuspėjami ir gali būti susiję su naujomis veiklos sritimis.

	Kvalifikacijų lygio aprašymas
6 lygis	Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, pasižyminčiai uždavinių ir jų turinio įvairove. Sprendžiant uždavinius įvairiose profesinės veiklos srityse, naudojamos įvairios priemonės ir metodai. Todėl veiklos atlikimas reikalauja taikyti plačias teorines žinias, pagrįstas naujų fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais arba būtinas įvairioms naujovėms įdiegti. Veikla atliekama savarankiškai, pasirenkant uždavinių atlikimo būdus ir organizuojant atitinkamų žmonių darbą iškeltiems uždaviniams atlikti. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus planuoti veiklą atsižvelgiant į numatytus tikslus, analizuoti ir fiksuoti savo veiklos rezultatus ir teikti ataskaitas veiklą koordinuojantiems asmenims, koreguoti veiklą atsižvelgiant į veiklos rezultatų analizę ir specialistų rekomendacijas, taip pat vykdyti įvairią projektinę veiklą. Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie nuolatinių ir paprastai nenuspėjamų pokyčių, kuriuos lemia žinių ir technologijų pažanga konkrečioje profesinėje srityje. Kvalifikacija leidžia patobulinti ir praplėsti profesinės srities žinias ir patiems įvertinus savo veiklą mokytis savarankiškai (plėtoti pažintines kompetencijas), kaip to reikalauja profesinės veiklos kaita.
7 lygis	Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, susidedančiai iš įvairių tarpusavyje susijusių uždavinių, kurie gali apimti keletą giminingų profesinių veiklų sritis. Todėl veiklos atlikimas reikalauja ekspertinio naujausių žinių profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse vertinimo ir pritaikymo, naujų faktų atradimo atliekant taikomuosius profesinės veiklos tyrimus, kūrybiško teorinių žinių ir mokslinių tyrimų rezultatų taikymo. Veikla atliekama savarankiškai nustatant atitinkamos veiklos srities uždavinius, priimant savarankiškus sprendimus, orientuotus į veiklos tobulinimą ir gerinimą. Veiklai būdingas vadovavimas kitų darbuotojų veiklai. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus savarankiškai atlikti taikomojo pobūdžio tyrimus, teikti konsultacijas veiklos srityje, koordinuoti projektus, orientuotus į kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimą ir inovacijų diegimą, analizuoti veiklos rezultatus ir juos pristatyti. Dėl žinių, technologijų, darbo organizavimo įvairiose veiklų srityse pažangos šio lygio veikla ir jos aplinka intensyviai kinta, pokyčiai sunkiai prognozuojami, veiklą sudaro nuolat kintantys užduočių deriniai. Todėl veiklos kaita reikalauja gebėjimo priimti inovatyvius sprendimus, pagrįstus tyrimų rezultatais, įvertinti alternatyvius sprendimo variantus ir galimas socialines ir etines veiklos pasekmes.
8 lygis	Kvalifikacija skirta itin sudėtingai veiklai, kuriai būdingas naujovių – naujų žinių, idėjų, technologijų, veiklos atlikimo būdų, metodų ir procesų – kūrimas. Todėl veikla reikalauja naujų žinių veiklos srityse atradimo, remiantis vykdomų fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų rezultatais, integruojant įvairių veiklos sričių žinias. Veikla pasižymi strateginio pobūdžio veiklos uždaviniais, kurie gali apimti įvairias skirtingas veiklos sritis ar mokslinių tyrimų dalykus. Veikla strategiškai planuojama prisiimant atsakomybę už kitų darbuotojų veiklos rezultatus ir jos kokybę, savarankiškai priimami strategiškai svarbūs sprendimai. Būdingas atitinkamos veiklos srities specialistų mokymas ir konsultavimas. Todėl reikia gebėjimų priimti visuomeninės reikšmės strateginius sprendimus, savarankiškai planuoti ir vykdyti fundamentinius ir/arba taikomuosius mokslinius tyrimus, perteikti naujausias žinias (skleisti patirtį) atitinkamos srities specialistams, koordinuoti mokslinius ir taikomųjų tyrimų projektus. Intensyvūs ir neprognozuojami veiklos, jos aplinkos pokyčiai reikalauja pasirėmimo nuolatiniams pokyčiams, atvirumo naujovėms, teigiamo požiūrio į organizacijos ir visuomenės plėtrą, gebėjimų originaliai spręsti problemas įvertinus jų kontekstą, gebėjimų inicijuoti ir kurti pokyčius įvairiose veiklos ir visuomenės gyvenimo srityse.

EUROPOS KVALIFIKACIJŲ SANDAROS (EKS) LYGIŲ APRAŠYMAI

	ŽINIOS	GEBĖJIMAI	KOMPETENCIJA
1 lygis	Pagrindinės bendrosios žinios.	Elementarūs gebėjimai, reikalingi paprastoms užduotims atlikti.	Dirbti arba mokytis struktūrizuotame kontekste, tiesiogiai prižiūrint kitam asmeniui.
2 lygis	Pagrindinės darbo arba mokymosi srities faktinės žinios.	Bendrieji pažintiniai ir praktiniai gebėjimai, reikalingi tam, kad būtų naudojama tinkama informacija siekiant atlikti užduotis ir spręsti įprastas problemas naudojant paprastas taisykles ir priemones.	Dirbti arba mokytis prižiūrint kitam asmeniui, su tam tikru savarankiškumu.
3 lygis	Žinios apie darbo arba mokymosi srities faktus, principus, procesus ir bendrąsias sampratas.	Pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas užduotims atlikti ir problemoms spręsti pasirinkus ir taikant pagrindinius metodus, priemones, medžiagas ir informaciją.	Imtis atsakomybės už darbo arba mokymosi užduočių atlikimą sprendžiant problemas pritaikyti savo elgesį atsižvelgiant į aplinkas.
4 lygis	Faktinės ir teorinės platus konteksto darbo arba mokymosi srities žinios.	Pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas specifinėms darbo arba mokymosi srities problemoms spręsti.	Dirbti savarankiškai, vadovaujantis dažniausiai nuspėjamos, tačiau kintančios darbo arba mokymosi aplinkos gairėmis, prižiūrėti įprastą kitų darbą, imtis dalinės atsakomybės už darbo arba mokymosi veiklos vertinimą ir gerinimą.
5 lygis	Išsamios specializuotos faktinės ir teorinės darbo arba mokymosi srities žinios, šių žinių ribų suvokimas.	Platus pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas siekiant kūrybiškai spręsti abstrakčias problemas.	Vadovauti kitiems ir prižiūrėti jų veiklą darbo arba mokymosi aplinkoje, kuriai būdingi nuspėjami pokyčiai analizuoti ir tobulinti savo ir kitų veiklą.

	ŽINIOS	GEBĖJIMAI	KOMPETENCIJA
6 lygis	Naujausios darbo arba mokymosi srities žinios, reikalaujančios kritinio teorijų ir principų supratimo.	Puikūs gebėjimai, atskleidžiantys meistriškumą ir mokėjimą dirbti naujoviškai, reikalingi sprendžiant sudėtingas ir nuspėjamas specializuotos profesinės veiklos arba mokymosi srities problemas.	Vykdyti sudėtingą techninę arba profesinę veiklą arba projektus, imantis atsakomybės už sprendimų priėmimą nuspėjamoje darbo arba mokymosi aplinkoje imtis atsakomybės už asmenų ir grupių profesinį tobulėjimą.
7 lygis	Labai specializuotos žinios, kurių dalis yra naujausios profesinės veiklos arba mokymosi srities žinios, kuriomis grindžiamas originalus mąstymas ir (arba) moksliniai tyrimai, kritiškas vienos srities ir skirtingų sričių sąveikos žinių supratimas.	Specializuoti problemų sprendimo gebėjimai, reikalingi moksliniams tyrimams atlikti ir (arba) naujovėms diegti siekiant įgyti naujų žinių, sukurti naujas procedūras ir integruoti skirtingų sričių žinias.	Tvarkyti ir keisti darbo arba mokymosi aplinką, kuri yra sudėtinga, nuspėjama ir reikalauja naujų strateginių metodų, imtis atsakomybės už naujų profesinių žinių ir praktinės patirties kūrimą ir (arba) už strateginės grupės veiklos įvertinimą.
8 lygis	Pažangiausios darbo arba mokymosi srities ir įvairių sričių sąveikos žinios.	Didžiausi ir labiausiai specializuoti gebėjimai ir technikos, įskaitant sintezę ir vertinimą, kurių reikia sprendžiant kritines mokslinių tyrimų ir (arba) naujovių srities problemas ir plečiant bei iš naujo apibrėžiant turimas žinias arba profesinę praktiką.	Įrodyti didelį autoritetingumą, gebėjimą dirbti naujoviškai ir savarankiškai, visapusiškai ir profesijos išmanymą bei tvarų įsipareigojimą kurti naujas idėjas ar procesus darbo ar studijų aplinkos priešakyje, įskaitant mokslinius tyrimus.

EUROPOS AUKŠTOJO MOKSLO ERDVĖS KVALIFIKACIJŲ SĄRANGOS (EAMEKS) PAKOPŲ APRAŠYMAI

	Kvalifikacinis laipsnis suteikiamas studentui, kuris:
1 pakopa	<p>rodo žinias ir supratimą, papildytus aukštesnio lygio vadovėlių žiniomis bei tam tikromis žiniomis apie naujausius studijuojamos krypties pasiekimus;</p> <p>geba taikyti žinias ir supratimą, rodo profesionalų požiūrį į darbą ar profesiją, gali formuluoti ir argumentuotai pagrįsti sprendimus savo studijų srities problemoms spręsti;</p> <p>geba rinkti ir interpretuoti duomenis (savo studijuojamoje srityje), kurių reikia svarbioms socialinėms, mokslinėms ir etinėms problemoms spręsti;</p> <p>geba perteikti informaciją, idėjas, problemas ir sprendimus specialistų ir ne specialistų auditorijoms;</p> <p>turi pakankamai išlavintų savarankiško mokymosi įgūdžių, būtinų studijoms tęsti kitoje pakopoje.</p>
2 pakopa	<p>rodo studijuojamos krypties žinias ir supratimą, praplečiantį bakalauro lygiu įgytas žinias ir leidžiantį originaliai vystyti ir (ar) taikyti idėjas, dažnai mokslinių tyrimų kontekste;</p> <p>geba taikyti žinias ir supratimą, spręsti problemas naujoje arba nepažįstamoje aplinkoje arba platesnėje (daugiadisciplinėje), su studijų sritimi susijusioje aplinkoje;</p> <p>geba integruoti žinias ir spręsti sudėtingas problemas, turėdamas ne visą arba ribotą informaciją priimti etiškus ir socialiai atsakingus sprendimus;</p> <p>geba aiškiai ir nedviprasmiškai perteikti logišką, žiniomis pagrįstą išvadą, specialistų ir ne specialistų auditorijoms;</p> <p>turi mokymosi įgūdžių, kurie leidžia pakankamai kryptingai ir savarankiškai tęsti studijas.</p>
3 pakopa	<p>rodo sisteminių savo studijų srities supratimą ir su ja susijusius puikius tyrimo įgūdžius bei gebėjimus;</p> <p>rodo gebėjimą suprasti, suprojektuoti, pritaikyti ir įgyvendinti tyrimo procesą, laikantis mokslinio principingumo / integralumo;</p> <p>naujais ir originaliais tyrimais išplečia pažinimo ribas, sukurdamas reikšmingų darbų, tinkamų skelbti nacionaliniuose ar tarptautiniuose cituojamuose leidiniuose;</p> <p>geba kritiškai analizuoti, vertinti ir sisteminti naujas bei sudėtingas idėjas;</p> <p>geba bendrauti su kolegomis, platesne mokslo bendruomene ir plačiąja visuomene apie savo ekspertinę sritį;</p> <p>tikėtina, kad skatins technologinę, socialinę ir kultūrinę pažangą akademinėje bei profesinėje aplinkoje.</p>

PALYGINKITE LIETUVOS IR KITŲ ES ŠALIŲ KVALIFIKACIJAS*

 JK Velsas	 JK Škotija	 JK Anglija ir Šiaurės Airija	 Airija	 Danija	 Malta	 Prancūzija	 Lietuva	 Europos kvalifikacijų sandara
8 lygis	12 lygis	8 lygis	10 lygis	8 lygis	8 lygis	1 lygis – daktaro laipsnis (<i>certification de niveau 1 par formation continue – doctorates</i>)	8 lygis	EKS 8 lygis
7 lygis	11 lygis	7 lygis	9 lygis	7 lygis	7 lygis	1 lygis – magistro laipsnis (<i>certification de niveau 1 – master</i>)	7 lygis	EKS 7 lygis
6 lygis	10 lygis 9 lygis	6 lygis	8 lygis 7 lygis	6 lygis	6 lygis	2 lygis	6 lygis	EKS 6 lygis
5 lygis	8 lygis	5 lygis	6 lygis	5 lygis	5 lygis	3 lygis	5 lygis	EKS 5 lygis
4 lygis	7 lygis	4 lygis	6 lygis	5 lygis	5 lygis	4 lygis	4 lygis	EKS 4 lygis
3 lygis	6 lygis	3 lygis	5 lygis	4 lygis	4 lygis	4 lygis	4 lygis	EKS 4 lygis
2 lygis	5 lygis	2 lygis	4 lygis	3 lygis	3 lygis	5 lygis	3 lygis	EKS 3 lygis
1 lygis	4 lygis	1 lygis	3 lygis	2 lygis 1 lygis	2 lygis		2 lygis	EKS 2 lygis
1/2/3 pradiniai lygiai (<i>Entry levels</i>)	3 lygis	3 pradinis lygis (<i>Entry level</i>)	2 lygis 1 lygis		1 lygis		1 lygis	EKS 1 lygis
	2 lygis	2 pradinis lygis (<i>Entry level</i>)						
	1 lygis	1 pradinis lygis (<i>Entry level</i>)						

* Informacija apie kitas šalis paimta iš EKS portalo <http://ec.europa.eu/eqf/>.